

УКРАЇНСЬКЕ ГОЛОВУВАННЯ В ОБСЄ: ПРАЦЮЮЧИ В ІНТЕРЕСАХ ВСЬОГО РЕГІОНУ ВІД ВАНКУВЕРА ДО ВЛАДИВОСТОКА



Організація з безпеки та співробітництва в Європі за багатьма параметрами є унікальним прикладом багатосторонньої дипломатії. У зв'язку з цим для будь-якої держави, якій довірено виконання функцій головування, рік на чолі ОБСЄ, перетворюється на постійну перевірку лідерського потенціалу, дипломатичної майстерності та вміння знаходити компромісні рішення у трьох вимірах безпеки — військово-політичному, економіко-довкільному та людському.

Разом з тим, головування відкриває додаткові можливості, оскільки дозволяє бути не лише активним учасником, а й лідером з просування спільних підходів до вирішення критично важливих питань безпеки на євроатлантичному та євразійському просторі.

ОБСЄ: від Гельсінкі до Києва

Підвалини нинішнього співробітництва у форматі ОБСЄ, як відомо, заклав підписаний у 1975 році Гельсінський Заключний акт. Незважаючи на те, що через два роки ми відзначатимемо 40-ву річницю його підписання, важливість цього документа не обмежується лише вагомим історичним значенням.

Завдяки Гельсінкі лідерам європейських та північноамериканських держав, розділеним ідеологічно та економічно, вдалося визначити як спільні інтереси — забезпечення миру, стабільності та безпеки, так і спільну ціль — формування простору, на якому означені інтереси будуть реалізовуватися. Поступово

утвердилося розуміння, що цінності, як і загрози на просторі від Ванкувера до Владивостока, можуть бути спільними.

ОБСЄ виявилася ефективною платформою для безпекового діалогу насамперед завдяки своїй географічній, політичній та тематичній усеосяжності. Нині це простір, до якого належать 57 держав-учасниць на трьох континентах, а також 11 держав-партнерів.

Вражаючи географічні масштаби — не єдина особливість, яка робить ОБСЄ унікальною серед усього комплексу регіональних організацій, що діють відповідно до Розділу VIII Статуту ООН. Надзвичайно важливою рисою ОБСЄ є те, що вона розглядає безпеку в нерозривному зв'язку трьох вимірів — військово-політичного, економіко-довкільного та людського. Принцип консенсусу забезпечує рівноправну участь держав-учасниць у процесі прийняття рішень в рамках ОБСЄ.

У ході останнього саміту ОБСЄ, який відбувся в Астані у 2010 році, лідери держав та урядів заявили про свою відданість ідеї побудови вільного, демократичного, спільного та неподільного Євроатлантичного та Євразійського безпекового співтовариства на просторі від Ванкувера до Владивостока, заснованого на узгоджених принципах, спільних цінностях та цілях. Практичне втілення цієї надзвичайно амбітної цілі є справжнім викликом для ОБСЄ, але водночас і визнанням особливого статусу Організації у контексті збереження безпеки на континенті.

Доводиться констатувати, що шлях до безпекового співтовариства пролягає у непростих умовах. На різних рівнях діалогу в рамках ОБСЄ, включно з форматом Ради Міністрів, відверто йдеться про **кризу довіри** та **брак політичної волі**, які знижують ефективність співробітництва в рамках Організації.

За останні роки поряд з «історією успіху» ОБСЄ з'явився не менш об'ємний «каталог проблем». Залишається заблокованим режим контролю над звичайними озброєннями в Європі. Тривалі конфлікти на просторі ОБСЄ досі очікують політичного врегулювання і залишаються серйозною загрозою безпеці всього регіону. Потребує покращення виконання усіма державами-учасницями зобов'язань, взятих на себе в рамках ОБСЄ.

Держави-учасниці ОБСЄ визнають необхідність зміни поточної ситуації, водночас бачення конкретних кроків суттєво відрізняється. Успіх виконання цього завдання залежить у цьому випадку і від політичної атмосфери за межами Організації, і

від стану двосторонніх відносин між окремими державами-учасницями, і від рівня довіри між ними.

Баланс інтересів 57 держав-учасниць ОБСЄ є нині надзвичайно крихким. Важливими завданнями лишаються подолання залишків конфронтаційного мислення та відмова від трактування правила консенсусу як «права вето», яке може бути невинно використано для блокування роботи Організації.

Саме у цьому контексті Українське головування розпочало роботу з конструктивного залучення держав-учасниць до обговорення та вирішення проблемних питань порядку денного ОБСЄ шляхом заохочення до неформального та відвертого діалогу у рамках ініційованого процесу «Гельсінкі +40». Україна у співпраці зі Швейцарією та Сербією як наступними державами, що головуватимуть в ОБСЄ докладає зусиль до відновлення духу співробітництва, який дозволив у 1975 році прийняти історичний Гельсінський Заключний акт.

В рамках створеної нами неформальної Робочої групи з питань «Гельсінкі +40» були проведені змістовні обговорення питань підвищення ефективності ОБСЄ, проблематики контролю над звичайними озброєннями у Європі, посилення стратегічної спрямованості економіко-довкільної діяльності ОБСЄ, а також питання належного виконання зобов'язань, прийнятих державами-учасницями в рамках ОБСЄ, зокрема у сфері людського виміру.

Важливо, щоб у наступні роки процес зберіг позитивну динаміку та привабливість для держав-учасниць.

Врегулювання тривалих конфліктів: від дискусій до практичних кроків

Врегулювання тривалих конфліктів у Придністров'ї, Нагірному Карабасі та в Грузії залишається важливим завданням і викликом для Організації. Навіть у «замороженому» стані ці конфлікти становлять суттєву загрозу регіональній безпеці, стримують розвиток країн, що є їхніми сторонами. До місць проживання досі не можуть повернутися тисячі біженців.

Працюючи у напрямі врегулювання цих конфліктів, Українське головування активно використовувало інструменти посередницької дипломатії, сприяючи розвитку діалогу між сторонами конфлікту та досягненню компромісних рішень.

Особливе значення для Києва має врегулювання придністровського конфлікту. З початку цього року Українське голо-

вування в ОБСЄ сприяло проведенню кількох раундів переговорів з придністровського врегулювання. Вже зараз ми готуємось до організації та прийняття наступної зустрічі у Києві. Попри складну атмосферу переговорів та суттєві розбіжності у позиціях сторін, нам вдалося досягти конкретних результатів у сфері безпеки населення регіону, питаннях свободи пересування, екологічній сфері.

Крім того, було відновлено діалог між керівництвом у Кишиневі та Тирасполі — у поточному році відбулися вже дві зустрічі прем'єр-міністра Молдови Юрія Лянке і лідера Придністровського регіону Республіки Молдова Євгенія Шевчука. На наше переконання, саме прямі переговори політичних лідерів здатні створити умови для реального діалогу та сприяти їх переходу до політичних питань всеохоплювального врегулювання.

За посередництва Українського головування спільно з ООН та ЄС проходять Женевські міжнародні дискусії, які були започатковані після військового конфлікту в Грузії у 2008 році. В рамках цього формату відбуваються зустрічі грузинських, південноосетинських та абхазьких представників за участі США та РФ.

У питанні нагірнокарабаського врегулювання співголови Мінської групи ОБСЄ (США, РФ і Франція) активно контактують з азербайджанською та вірменською сторонами з метою пошуку оптимальних варіантів, які забезпечать прогрес у політичному врегулюванні конфлікту. У рамках моїх візитів до Азербайджану і Вірменії у червні та липні 2013 року це питання також широко обговорювалося з Президентом Алієвим і Саргсяном.

Українське головування — спільне бачення, спільні цілі, спільні дії для ОБСЄ

У підзаголовку концептуального документа з переліком пріоритетів Українського головування було розміщено девіз «Спільне бачення, спільні цілі, спільні дії». Таким чином Україна від самого початку чітко задекларувала свої наміри виступати на чолі ОБСЄ у ролі «чесного брокера», діючи виключно в інтересах Організації та усіх держав-учасниць.

Я радий, що думка моїх колег з інших держав-учасниць ОБСЄ підтверджує успішність втілення Українським головуванням цього завдання. Нам вдалося знайти оптимальний

баланс як між трьома вимірами діяльності ОБСЄ, так і між інтересами різних держав-учасниць.

Багатостороння співпраця в питанні **режиму контролю над звичайними озброєннями** залишається одним з пріоритетів України як позаблокової держави. Саме тому ми започаткували та активно просували відповідний діалог, зосереджуючи увагу на зближенні позицій сторін у підходах щодо вироблення елементів оновленого режиму контролю над звичайними озброєннями в Європі. Проведена Україною низка обговорень в рамках ОБСЄ значно активізувала відповідну роботу. Зокрема, недавно була оприлюднена інформація щодо ініціативи Данії, Німеччини та Польщі у галузі контролю над звичайними озброєннями. Як відзначають автори цієї ініціативи, у своїх діях вони спиралися значною мірою на підсумки діалогу, ініційованого Українським головуванням в ОБСЄ у цьому напрямі.

У сфері економіки та довкілля пріоритетом Українського головування було визначено питання **енергетичної та екологічної безпеки**. В рамках запропонованої нами тематики 21-го Економіко-довкільного форуму ОБСЄ держави-учасниці змогли обговорити важливі для них питання зменшення негативного впливу діяльності у сфері енергетики на довкілля.

Також слід згадати про реалізацію ініціативи Президентів України та Туркменістану щодо проведення Міжнародної конференції високого рівня «Енергетична безпека та стійкий розвиток — перспективи ОБСЄ». Захід, що відбувся у жовтні 2013 року в Ашгабаті, дозволив провести змістовне обговорення питань зміцнення регіонального співробітництва у сфері енергетики, безпеки енергетичних транспортних шляхів, проблематиці енергозбереження і енергоефективності, а також належного управління енергетичного сектору.

Від часу свого заснування ОБСЄ розробила значну кількість політичних зобов'язань, спрямованих на посилення захисту прав людини та основоположних свобод, розвиток демократії та забезпечення верховенства права, які отримали назву **людського виміру безпеки ОБСЄ**. Важко собі уявити існування посправжньому безпечної спільноти, якщо їй бракуватиме належного гарантування та ефективного захисту прав людини.

У цьому вимірі зусилля Українського головування були спрямовані насамперед на викорінення такого явища, як торгівля людьми, забезпечення свободи ЗМІ, зміцнення толерантності

та недискримінації шляхом освіти молоді з проблематики прав людини. Ми також приділили належну увагу питанням свободи пересування на просторі ОБСЄ, демократичним виборам і спостереженню за виборами, свободі віросповідання, захисту прав рома та сінті.

Розуміючи складність ситуації та значні розбіжності у позиціях держав-учасниць, Українське головування ставило на меті знаходження таких тем та їхніх елементів, які об'єднали б усі країни. Завдяки такому комплексному підходу за нашого сприяння в нинішньому році в рамках ОБСЄ було проведено низку міжнародних заходів у Києві, Відні, Варшаві та Тирані за участі як представників урядів держав-учасниць ОБСЄ, так і громадянського суспільства.

Одним із найважливіших досягнень України у рамках головування в Організації стало посилення міжнародного співробітництва у **боротьбі з торгівлею людьми** з метою протидії усім формам цього злочину. Активна позиція та рішучі кроки Головування дозволили визначити ті аспекти, де зусилля держав-учасниць мають бути відкориговані та вдосконалені. Особливу увагу було приділено боротьбі з торгівлею людьми у цілях сексуальної експлуатації, примусової праці, а також питанням захисту жертв торгівлі людьми.

Тематика дотримання основоположних прав людини, взаємоповаги та толерантності стала практичною платформою для проведення Українським головуванням першого в історії ОБСЄ Дитячо-молодіжного **саміту ОБСЄ** в МДЦ «Артек» у Криму. Захід, у якому взяли участь понад 500 дівчат та юнаків з держав-учасниць Організації та її партнерів зі співробітництва, став дієвим внеском у залучення молоді до міжкультурного та міжрелігійного діалогу.

Кульмінацією діяльності ОБСЄ впродовж року, а також найважливішим заходом кожного головування є проведення Міністерського засідання ОБСЄ. Без жодного сумніву, результати ювілейного, 20-го засідання у Києві 5–6 грудня 2013 р. слугуватимуть важливим дороговказом для подальшого розвитку Організації та виступатимуть вагомим практичним внеском у побудову вільного, демократичного та неподільного простору безпеки від Ванкувера до Владивостока.

Анотація. Розглядається робота ОБСЄ як унікальний приклад багатосторонньої дипломатії. Головування в ОБСЄ відкриває додаткові можливості, оскільки дозволяє бути не лише активним учасником, а й лідером з просування спільних підходів до вирішення критично важливих питань безпеки на євроатлантичному та євразійському просторі.

Ключові слова: ОБСЄ, Україна, безпековий діалог, співтовариство, саміт, держави-учасниці, врегулювання конфліктів.

Аннотація. Рассматривается работа ОБСЕ как уникальный пример многосторонней дипломатии. Председательство в ОБСЕ открывает дополнительные возможности, поскольку позволяет быть не только активным участником, но и лидером по продвижению совместных подходов к решению критически важных вопросов безопасности на евроатлантическом и евразийском пространстве.

Ключевые слова: ОБСЕ, Украина, безпечовый диалог, сообщество, саммит, государства-участники, урегулирования конфликтов.

Summary. The work of the OSCE as a unique example of multilateral diplomacy is analyzed. Chairmanship of the OSCE opens additional possibilities because it allows not only to be an active participant, but also the leader in promoting joint approaches to address critical security issues in the Euro-Atlantic and Eurasian space.

Key words: OSCE, Ukraine, without pitch dialogue, community, Summit, the States Parties, conflict resolution.



Керівник робочої групи із забезпечення головування України в ОБСЄ, директор Політичного департаменту МЗС України В'ячеслав Яцюк, прем'єр-міністр України Микола Азаров, міністр закордонних справ України Леонід Кожара (справа наліво) на 20-й зустрічі Ради міністрів ОБСЄ.

Фото Олега Маркевича

Vyacheslav Yatsyuk, Head of the Working Group on Providing Ukraine's Chairmanship at the OSCE, Director of the Policy Department of MFA Ukraine; Mykola Azarov, Prime Minister of Ukraine; Leonid Kozhara, Foreign Minister of Ukraine. Photo by Oleh Markevych



Учасники 20-ї зустрічі Ради міністрів ОБСЄ, Київ, 5 грудня 2013 року. Фото Олега Маркевича
Members of the 20th meeting of the OSCE Ministers, Kyiv, December 5, 2013. Photo by Oleh Markevych

Leonid KOZHARA,

Minister for Foreign Affairs of Ukraine

**UKRAINIAN OSCE CHAIRMANSHIP:
WORKING FOR THE BENEFIT OF THE ENTIRE REGION FROM
VANCOUVER TO VLADIVOSTOK**

Organization for Security and Cooperation in Europe is a unique example of a multilateral diplomacy. Therefore, for any State, that is entrusted to carry out the functions of the Chairmanship, the year as an OSCE Chair is a year of a constant test of a State's leadership potential, diplomatic skills and ability to find compromise solutions in three dimensions of security – military-political, economic-environment and human.

However, the Chairmanship provides states with additional possibilities as it allows to be not only an active participant, but also to play a role of the leader in promoting common approaches to solving very important security issues in the Euro-Atlantic and Eurasian space.

OSCE: from Helsinki to Kyiv

The foundation of cooperation in the OSCE region is founded on the Helsinki Final Act signed in 1975. In two years we will celebrate the 40th anniversary of its signing, highlighting the importance of this document which is not limited only by its significant historical values.

By the means of the Helsinki Final Act leaders of the European and North American countries, divided both ideologically and economically, managed to define not only common interests – ensuring peace, stability and security but also common goals – formation of space, where the mentioned interests would prevail. Gradually the understanding that both values and threats in the space from Vancouver to Vladivostok can be common has prevailed.

Over these almost 40 years OSCE has transformed itself into an effective platform for security dialogue, primarily because of its

geographical, political and thematic comprehensiveness. Today the OSCE area encompasses 57 participating States on three continents and 11 Partners for Cooperation.

OSCE geopolitical scale is not the sole feature making the Organization a unique regional association in comparison with other regional organizations that function in accordance with the Chapter VIII of the United Nations Charter. OSCE's comprehensiveness is reflected in its three-fold approach to security, with military-political, economic-environmental and humanitarian dimensions comprising the core of the Organization's activity. The principle of consensus, engrained in the Organization, ensures equal participation of all participating States in the decision-making process within the OSCE.

During the recent OSCE summit in 2010 held in Astana, the leaders of States and Governments expressed their commitment to building a free, democratic, common and indivisible Euro-Atlantic and Eurasian security community rooted in agreed principles, common values and purposes. Practical implementation of this extremely ambitious goal is a real challenge for the OSCE and at the same time is the acknowledgement of the Organization's special status in the security field of the continent.

Of course, the road to global security is not an easy one. At different levels of the dialogue within the OSCE, including the format of the Council of Ministers, it is acknowledged that such issues as the **crisis of confidence** and the **lack of political will** undermine effectiveness of the existing cooperation within the Organization.

In recent years, along with «the OSCE success stories», a similarly populous «register of problems» has emerged. The regime of conventional arms control in Europe remains blocked. Protracted conflicts in the OSCE area are still awaiting for their political settlement thus remaining a serious threats to regional security and stability. All participating States have to improve their implementation of obligations that they undertook within the OSCE.

The OSCE participating States are conscious of the need to change the status quo; however, they offer substantially different approaches to addressing the issue. Overall, the final success of the Organization's endeavors in this area depends both on the political environment outside the Organization, and on the state of bilateral relations between individual participating States, as well as the level of trust between them.

The balance of interests of the 57 OSCE States is now extremely fragile. It is vitally important to overcome the remnants of confrontational thinking and reject the idea of interpreting the consensus rule as holding a «veto right», unreasonable invoking of which can lead to an impasse in the Organization's work.

Within the framework of the «Helsinki» +40 process the Ukrainian Chairmanship encouraged constructive involvement of participating States in the informal and open dialogue on how to address and resolve existing challenges in the OSCE work. Ukraine in cooperation with Switzerland and Serbia as the next OSCE Chairs strives to restore the spirit of cooperation that ensured adoption of the Helsinki Final Act in 1975.

The informal «Helsinki+40» Working group that was created on our initiative in the beginning of 2013 has already held substantial discussions on such pressing issues as improving the OSCE efficiency, conventional arms control in Europe, strengthening the OSCE economic and environmental dimensions, as well as proper implementation of commitments in the human dimension. It is important to preserve this positive dynamics of active discussions by participating States in the years ahead.

The settlement of protracted conflicts: from discussions to practical steps

The settlement of protracted conflicts in Transdnistria, Nagorno-Karabakh and Georgia remains an important task and challenge for the Organization. Even while they remain «frozen», these conflicts pose a significant threat to regional security and impede the development of involved states. Thousands of refugees still cannot return to their homes.

The Ukrainian OSCE Chairmanship actively supports mediation and dialogue facilitation between the parties to conflicts to achieve progress in moving closer to their eventual peaceful settlement.

Resolution of the Transdnistrian conflict is of special importance for Kyiv. From the outset of its OSCE Chairmanship, Ukraine made every effort to ensure holding of several rounds of negotiations on the Transdnistrian settlement. Despite complexity of negotiations and significant differences between the parties, we have managed to achieve tangible results in regional security issues, freedom of movement and environmental sphere.

Furthermore, the dialogue between Chisinau and Tiraspol leadership has been renewed. The Prime Minister of Moldova Yuri

Leancă and the leader of the Transdnistrian region of Moldova Yevgeny Shevchuk have already met twice this year. We believe that personal meetings and open discussions of political leaders of the two sides facilitate further progress of the negotiations and their transition to a qualitatively new level.

We also support the framework of the Geneva International Discussions that were initiated after the military conflict in Georgia in 2008. Throughout the year the Ukrainian Chairmanship together with the UN and the EU provided all the necessary assistance in organizing and holding regular meetings of Georgian, South Ossetian and Abkhaz representatives.

The OSCE Minsk Group Co-Chairs (US, Russia and France) closely work with the Azerbaijani and Armenian sides to identify feasible ways of ensuring progress towards a political settlement of the Nagorno-Karabakh conflict. During my visits to Azerbaijan and Armenia in June–July 2013 this issue was discussed at length with the leaders of these two countries.

Ukrainian OSCE Chairmanship — shared vision, common goals, joint actions for the OSCE

We began our Chairmanship under the motto «common vision, common goals, common action». Thus we clearly declared our intentions to remain impartial in carrying out our duties and act in the spirit of good faith in the interests of the Organization and all its participating States.

I am pleased that my colleagues from other OSCE participating States confirm the Ukrainian Chairmanship has been successful in this regard. We have managed to find balance both among the three OSCE dimensions, and the interests of various participating States.

Multilateral cooperation in **the regime of conventional arms control** remains topical for Ukraine as a non-aligned state. We have initiated a dialogue focused on the convergence of the parties in the approaches for working-out of the elements revised regime of conventional arms control in Europe. A number of discussions conducted by Ukraine within the OSCE framework have significantly increased activities in this sphere. Information on the initiatives of Denmark, Germany and Poland in the area of conventional arms control has been recently released. According to the authors of this initiative they heavily relied on the outcome of the dialogue initiated by the Ukrainian OSCE chairmanship in this area in their actions.

The issue of energy and environmental security has been outlined as another Ukrainian OSCE priority. During the 21st OSCE Economic-Environmental Forum which took place in Kyiv this April OSCE participating States had an opportunity to discuss important issues on mitigating negative impact of activities in the field of energy and environment.

In this regard I'd like to underscore the implementation of the joint initiative of the President of Ukraine V.Yanukovych and President of Turkmenistan G.Berdymukhammedov to hold a high-level international conference «Energy Security and Sustainability – the OSCE Perspectives» which took place in Ashgabat this October. It provided participants with open discussions on issues of strengthening regional cooperation in the fields of energy, security of energy transportation routes, energy conservation and energy efficiency problems, and proper management of the energy sector.

Since its foundation OSCE has adopted a significant number of political commitments to strengthen the protection of human rights and fundamental freedoms, democracy and the rule of law, which became known as **the OSCE human dimension**. It is difficult to imagine the existence of a truly safe community with no adequate guarantees and effective protection of human rights.

Efforts of the Ukrainian OSCE Chairmanship in this regard are primarily focused at eliminating such phenomenon as human trafficking. We have also outlined issues of the freedom of media, strengthening of tolerance and non-discrimination through educating young people the issues of human rights. We have also paid proper attention to the issue of freedom of movement in the OSCE, democratic elections and election observation, freedom of religion, protection of Roma and Sinti.

Understanding the complexity of the situation in this dimension and significant differences in the positions of participating States, Ukrainian OSCE Chairmanship tends to stress upon issues that would unite all relevant states. Due to this vision and integrated approach, a wide range of international events took place in Kiev, Vienna, Warsaw and Tirana with the participation of representatives of the governments of the OSCE States and civil society.

One of the most important achievements of Ukraine in the framework of its Chairmanship was the strengthening of the international cooperation in **combating human trafficking**. Our stance and adherence to the importance of global actions in this sphere al-

lowed identifying the areas where the efforts of participating States should be improved. Particular attention has been paid to combating human trafficking for purposes of sexual exploitation, forced labor, and the protection of victims of trafficking.

The idea of respect for fundamental human rights, mutual respect and tolerance resulted into holding by the Ukrainian Chairmanship of the first in the OSCE history Child and Youth **OSCE summit** in ICC «Artek» in the Crimea. More than 500 girls and boys from participating States and partners for cooperation took part in the event, which became an effective contribution to the youth involvement in the intercultural and interreligious dialogue.

The culmination of the OSCE activities during each year, as well as the most important event of each Chairmanship, is the OSCE Ministerial Council meeting. Without any doubt, the results of the 20th anniversary meeting in Kiev on December 5–6, 2013 will be an important guideline for further developments of the Organization and will be a significant practical contribution for creating a free, democratic and indivisible security space from Vancouver to Vladivostok.